

Handläggare: Kristina Ström
Telefon: 08 508 23 504

Till
Älvsjö stadsdelsnämnd
Den 18 april 2013

Svar till Kommunstyrelsen angående remissen om remiss av Patientlag - delbetänkande av Patientmaktsutredningen (SOU 2013:2)

Ärende med Kommunstyrelsens diarienummer 001-336/2013

Förvaltningens förslag till beslut

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutar följande.

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens förslag till remissvar och överlämnar det till Kommunstyrelsen.

Lars Arvidsson
Stadsdelsdirektör

Eva Frykler
Verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

I mars 2011 tillkallade regeringen en särskild utredare med uppgift att lämna förslag på hur patientens ställning inom och inflytande över hälso- och sjukvården kan stärkas. Utredningen, med namnet Patientmaktsutredningen föreslår i delbetänkandet en ny patientlagstiftning, Patientlag (SOU 2013:2).

Det övergripande syftet med den nya lagen är att stärka och tydliggöra patientens ställning, främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet.

Förslaget till patientlag innehåller bestämmelser om information, samtycke, delaktighet, val av behandlingsalternativ, förnyad medicinsk bedömning, fast vårdkontakt, tillgänglighet, val av utförare, personuppgifter och intyg, synpunkter,

klagomål och patientsäkerhet. Lagen ska också vara lättillgänglig, pedagogisk och överskådlig. Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Bakgrund

I mars 2011 tillkallade regeringen en särskild utredare med uppgift att lämna förslag på hur patientens ställning inom och inflytande över hälso- och sjukvården kan stärkas. Utredningen, med namnet Patientmaktsutredningen föreslår i delbetänkandet en ny patientlagstiftning, Patientlag (SOU 2013:2).

Ärendet

Patientmaktsutredningen har på uppdrag av regeringen tagit fram ett förslag till ny patientlagstiftning, Patientlag (SOU 2013:2). I den nya lagen föreslås att bestämmelser från hälso- och sjukvårdslagen som tydliggör patienters möjlighet till inflytande i hälso- och sjukvården eller har direkt betydelse för vårdens utformning samlas.

Det övergripande syftet med patientlagen är att stärka och tydliggöra patientens ställning, främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet. Lagen ska också vara lättillgänglig, pedagogisk och överskådlig.

Förslaget till patientlag innehåller bestämmelser om information, samtycke, delaktighet, val av behandlingsalternativ, förnyad medicinsk bedömning, fast vårdkontakt, tillgänglighet, val av utförare, personuppgifter och intyg, synpunkter, klagomål och patientsäkerhet. Övriga bestämmelser om landstingens och kommunernas planering och organisering av hälso- och sjukvård, personal, forskning med mera kommer tills vidare att finnas kvar i hälso- och sjukvårdslagen.

Nedan redovisas i korthet Patientmaktsutredningens förslag till bestämmelser i patientlagen inom några av ovan nämnda områden, myndigheternas ansvar för information och patientnämndernas roll samt genomförandet av förslaget.

Information

För att patienten ska kunna utöva sitt självbestämmande behöver informationsplikens omfattning och innehåll förtydligas. Enligt förslaget ska det bland annat framgå att patienten ska få information om sitt hälsotillstånd, de metoder för undersökning, vård och behandling som finns, vid vilken tidpunkt patienten kan förvänta sig att få vård, det förväntade vård- och behandlingsförloppet, väsentliga risker för komplikationer och biverkningar och vårdgarantin.

Informationen ska anpassas till mottagarens ålder, mognad, erfarenhet med mera. Mottagarens önskan om att avstå från information ska också respekteras. Den som ger informationen ska så långt det är möjligt försäkra sig om att mottagaren har förstått innehållet i informationen och vad den betyder. När patienten inte själv kan informeras ska informationen lämnas till en närstående till patienten om det inte är uppenbart olämpligt och patienten inte motsätter sig det.

Samtycke

Hälso- och sjukvård får inte ges utan patientens samtycke, vilket indirekt framgår av hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen. Enligt förslaget ska det i patientlagen tydliggöras, för såväl patienter som för närstående och hälso- och sjukvårdspersonal, att hälso- och sjukvård inte får ges utan patientens samtycke om inte annat följer av annan lagstiftning. Patienten kan när som helst ta tillbaka sitt samtycke. Om en patient inte samtycker till viss hälso- och sjukvård ska patienten få information om vilka konsekvenser det kan medföra. En patients nekande ska dokumenteras i journalen.

Hälso- och sjukvård till vuxna beslutsoförmögna

Det finns personer som inte endast tillfälligt saknar förmåga att ge sitt samtycke till vård eller fatta beslut om sin vård. Regeringen har tillsatt en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till en ändamålsenlig reglering avseende vuxna personer som, på grund av att de helt eller delvis är beslutsoförmögna, saknar möjlighet att fullt ut vara delaktiga eller utöva sitt självbestämmande inom hälso- och sjukvård, tandvård och forskning. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag i april 2014.

I väntan på förslaget från denna utredning finner Patientmaktsutredningen att det finns skäl att reglera vad som idag får anses utgöra praxis i hälso- och sjukvården av dessa patienter. Enligt förslaget ska hälso- och sjukvårdsinsatser få ges till varaktigt beslutsoförmögna personer utifrån en bedömning om vad som är bäst för patienten i det enskilda fallet. Bedömningen ska göras löpande. Vid bedömningen ska patientens inställning till den aktuella åtgärden så långt det är möjligt klarläggas och beaktas samt närstående höras.

De nya bestämmelserna i förslaget till ny patientlag bör kompletteras eller ersättas av de lagförslag som Utredningen om beslutsoförmögna personers ställning i hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst och forskning lämnar.

Barns inflytande över sin vård

Patientmaktsutredningen föreslår att principen om barns bästa förs in i patientlagen genom att det av patientlagen ska framgå att barnets bästa ska beaktas där hälso- och sjukvård ges till barn. Vårdgivare och personal ska, när det inte är olämpligt, sträva efter att samverka med barnets vårdnadshavare.

I hälso- och sjukvårdslagen finns inte några uttryckliga bestämmelser som gäller barn och deras inflytande över sin egen vård. Utredningen föreslår att det av patientlagen ska framgå att barnets inställning till den aktuella åtgärden ska klargöras så långt det är möjligt. Barnets åsikt ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad. Informationsskyldigheten är densamma som för vuxna och ska anpassas till barnets ålder och mognad.

Delaktighet och medverkan

I förslaget tydliggörs att patientens medverkan i den egna vården ska utgå från patientens önskemål och individuella förutsättningar. Närstående får delta i utformningen av vården om det är lämpligt och om patienten inte motsätter sig det.

Förnyad medicinsk bedömning (second opinion)

Patientens möjlighet att få en förnyad medicinsk bedömning inom eller utom det egna landstinget infördes i hälso- och sjukvårdslagen 1999. För att den bestämmelsen ska få större genomslagskraft och för att ytterligare öka patientens tilltro, till exempelvis sin läkare eller den behandling som föreslås, föreslår utredningen att hälso- och sjukvården medverkar till att patienten får en förnyad medicinsk bedömning (second opinion).

Tandvård

Utredningen föreslår att patientlagen tills vidare inte ska omfatta tandvård.

Ökad valfrihet

Enligt förslaget ska patienter ges möjlighet att välja offentligt finansierad primärvård och öppen specialistvård inom hela landet.

Den nationella vårdgarantin

Den nationella vårdgarantin är lagstadgad sedan 2010 och återfinns i hälso- och sjukvårdslagen. Patientmaktsutredningen föreslår att bestämmelsen också ska finnas i den nya patientlagen. Vårdgarantin bör vidareutvecklas och det är särskilt angeläget att prioritera att diagnostiska åtgärder omfattas av garantin.

Utredningen föreslår vidare att informationen om vårdgarantin ska anpassas till mottagarens ålder, mognad, erfarenhet, språkliga bakgrund och andra individuella förutsättningar.

Myndigheternas ansvar för information och patientnämndernas roll

Patientmaktsutredningen anser att det ligger ett stort värde i att ge en myndighet i uppdrag att ansvara för nationella informationsinsatser både när det gäller den nya lagen och andra frågor som kan röra patientens ställning i hälso- och sjukvården. Informationen kan då bli lättare att hitta för patienten. Myndigheten har möjlighet att anpassa informationen till personer med olika typer av funktionsnedsättningar och översätta den till olika språk.

I lagen om patientnämndsverksamheten med mera föreslås ett förtydligande om att nämnderna ska erbjuda patienterna den information de behöver för att kunna ta till vara sina intressen i hälso- och sjukvården. Motsvarande bestämmelse förs in i patientlagen.

Genomförande av förslaget

Utredningen har vinnlagt sig om att göra den nya lagstiftningen pedagogisk och lättillgänglig. För att reformer och ny lagstiftning ska kunna genomföras på ett sätt som i slutändan ger önskad effekt, det vill säga stärka patientens ställning i hälso- och sjukvården, är det viktigt att insatser görs från flera olika aktörer, bland annat kommuner och landsting, staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Patientmaktsutredningens förslag till patientlag innehåller endast indirekta rättigheter och förmåner för patienterna vilka inte är utkrävbara i domstol.

Utredningen föreslår att en myndighet snarast efter att den nya lagen trätt i kraft bör få i uppdrag att noga följa reformens genomförande ur ett patientperspektiv. Om uppföljningen visar på ett bristande genomförande är det viktigt att orsakerna till detta klarläggs, vilket möjliggör för regeringen att vidta åtgärder för att komma till rätta med bristerna.

Utredningen föreslår att lagförslaget ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av medicinsk ansvarig sjuksköterska. Pensionärsrådet behandlade ärendet den 11 april 2013.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I mars 2011 tillsatte regeringen en utredning, med namnet Patientmaktsutredningen som i delbetänkandet föreslår en ny patientlagstiftning, Patientlag (SOU 2013:2).

Det övergripande syftet med den nya lagen är att stärka och tydliggöra patientens ställning, främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet. Lagen ska också vara lättillgänglig, pedagogisk och överskådlig. Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Förslaget till patientlag innehåller bland annat bestämmelser om information, samtycke, delaktighet, val av behandlingsalternativ, förnyad medicinsk bedömning, fast vårdkontakt, tillgänglighet, val av utförare, personuppgifter och intyg, synpunkter, klagomål och patientsäkerhet.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om ny patientlag i sin helhet och anser att lagen ger patienten goda förutsättningar att stärka sin ställning inom hälso- och sjukvården.

Förvaltningens anser att lagförslaget tydliggör för såväl patienten som för hälso- och sjukvårdspersonal och närstående att hälso- och sjukvård inte få ges utan patientens samtycke om inte annat följer av annan lagstiftning.

Det finns dock personer som varaktigt saknar förmåga att ge sitt samtycke till vård eller fatta beslut om sin vård. Enligt förslaget till ny lagstiftning ska hälso- och sjukvård få ges till varaktigt beslutsoförmögna personer utifrån, bland annat en löpande bedömning om vad som är bäst för patienten i det enskilda fallet.

Regeringen har också tillsatt en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till en enkel och ändamålsenlig reglering som rör vuxna personer som saknar möjlighet att vara delaktiga eller utöva sitt självbestämmande inom bland annat hälso- och sjukvård på grund av att de är helt eller delvis beslutsoförmögna. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag i april 2014. Enligt förslaget bör de nya bestämmelserna i patientlagen kompletteras eller ersättas av de lagförslag som denna utredning lämnar.

Förvaltningen anser att förslaget till ny lagstiftning till stora delar tydliggör under vilka förutsättningar hälso- och sjukvård får ges till varaktigt beslutsoförmögna personer. Förvaltningen hyser förhoppningar om att den av regeringen tillsatta Utredningen om beslutsoförmögna ställning i hälso- och sjukvård, tandvård,

socialtjänst och forskning lämnar ytterligare förtydliganden avseende dessa personer.

Bilagor

1. Remissbrev Patientlag
2. Remiss av delbetänkandet Patientlag (SOU 2013:2)